

ikke, det var derved, det gik i Stykker. Berg troede paa, at vi vare lovtro Mænd. Han troede, at selv Højre ikke vilde ud i Grundlovsbruddet. Derfor synes jeg, at det ærede Medlem fra Hillerød, hvis Udtalelser jeg ellers er sympatisk stemt overfor, skulde have sagt Stop i 1884, da Højre gik ud i Provisoriet. Men hvor var det ærede Medlems Ansvarfølelse da? Da var Tiden til at sige Stop. Da skulde baade Tvermoes, Brix og de andre have sagt: Jeg gaar ikke ud i Provisoriet. Saa havde meget set anderledes ud. At tage Ansvar i rette Tid, det have vi haft saa forfærdelig lidt af. Det gælder i Politik og i mange andre Forhold, og jeg kunde have Lyst til at nævne et Par Tilfælde. Havde Oberst Schepelern i 1850 i Stedet for at lystre Ordren om at gaa tilbage, skønt han personlig kunde se, at det var en Dumhed, taget Ansvar og sagt: Nej, jeg lystre ikke Ordren, jeg forfølger den flygtende slesvig-holstenske Armé og maser den — saa var det blevet et Nederlag, og saa havde vi maaske ikke faaet noget af det, der skete efter 1850 og maaske heller ikke noget 1864. Men han turde ikke tage Ansvar, han lystrede blindt Ordre og gik tilbage, og derved led den danske Hær den Forsmædelse, at den vundne Sejr blev til intet. Jeg kunde ogsaa nævne Føreren af „Rolf Krake“. Han fik Ordre til at gaa fra Alssund, og skønt han vidste, at naar han gik, kunde Tyskerne gaa over, lystrede han alligevel Ordre og tog ikke Ansvar.

Gang efter Gang have vi ikke taget Ansvar. Ansvar skulle Folk føle, ogsaa Rigsdagsmænd, og det er det, Forholdstalsvalget ganske vil slette. Derfor er jeg en saa bestemt Modstander af Forholdstalsvalg, og jeg vil haabe, at Grundlovens Bestemmelse om Valg i Enmandskredse maa blive bibeholdt. Vi vare mange, der i Fjor vare imod den foreslaaede Forandring, selv om vi ikke talte om det. Jeg vil haabe, at der kommer en Ændring i Forslaget, som paa det Punkt lader Grundloven blive ved at lyde, som den nu lyder, og at vi ikke føre det over i Valgloven. Vi vide ikke, hvilken tilfældig Sammensætning der kan blive her i Tinget, saa det i Øjeblikket kunde være opportunt at gaa med til Forholdstalsvalg, og saa er der ikke megen Tilfredsstillelse ved, at vi ere nogle enkelte, som stemme imod. Jeg vil have saa megen Sikkerhed som muligt, mod, at det sker, fordi jeg tror, det vil være en stor Ulykke for vort Samfund.

Jeg skal ikke komme ind paa at tale

om den almindelige Storpolitik, om den „store“ og den „lille“ Grundlovsændring. Jeg vil kun sige, at jeg ønsker, at der ikke bliver for mange Valgkredse. Jeg synes, de 128 eller 129 allerede ere for mange; jeg ønsker, at der sker saa lidt Forandring i det Stykke som muligt, og at vi lægge Vælgertallet til Grund. Jeg er en absolut Tilhænger af, at vi snarest muligt faa den privilegerede Valgret bort baade til Landstinget, til Amdsraadet og alle andre Steder, men jeg tror, at det er rigtigt, at vi nu indskrænke os til at gøre Folketinget stærkere ved at gøre Valgkredsene lige store. Vi have Gang efter Gang hørt om den ulige Valgret, som i Øjeblikket hersker, hvor en enkelt Rigsdagsmand i Virkeligheden burde have lige saa mange Stemmer som 3—4 andre, fordi hans Kreds er 3—4 Gange saa stor. Den Uret ville vi tage bort. Vi ville skabe et lige Grundlag og udvide Valgretten til Kvinder og 25-aarige Mænd. Paa den Maade tro vi, at vi faa et stærkt Folketing, hvis Afgørelser ville have Vægt og Myndighed, og saa tro vi, at Landstinget ikke vil kunne staa imod det Krav, som en Gang maa komme, om Fjernelse af den privilegerede Valgret til det. Ogsaa den privilegerede Valgret til Amdsraadene maa fjernes.

De Radikale sige uden videre: Vi føre Juni-Grundloven tilbage igen. Det gøre de nu ikke, thi den Bestemmelse, at man skal svare en saa og saa stor Skat for at kunne blive Landstingsmand, tage de ikke med, og den bør heller ikke tages med. Men der er ikke ret megen Mening i at have to Ting valgte paa ganske samme Basis. Saa kunde man lige saa godt afskaffe det ene. Men man kunde meget godt tænke sig — og det er til Dels ogsaa gjort i andre Lande —, at man oprettede større Provinssammenslutninger, enten vi nu vilde kalde dem Amdsraad eller Provdnsraad, hvortil Valgene foregik efter Forholdstalsvalgmaaden, og som saa igen skulde vælge Landstingsmændene. Ved vore Amdsraad, som de ere nu, er der ikke blot det uheldige, at der endnu er privilegeret Valgret for nogle af Medlemmernes Vedkommende. Vi naaede et Skridt fremad, da vi afskaffede noget af den privilegerede Valgret, og vi ønskede den gerne helt fjernet. Men der var ikke det mindste i Vejen for, at en Landsdel som Fyn, som nu har to eller maaske tre Amdsraad og en hel Mængde Byraad, valgte et samlet Raad, enten vi nu vilde kalde det Amdsraad eller Provdnsraad, hvortil By og Land valgte i Fællesskab,